

Subject Area
Music Education

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 100
PP: 2355-2360

Arrival
02 June 2022

Published
31 July 2022

Article ID Number
63420

Article Serial Number
13

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/8/sssj.63420>

How to Cite This Article
Sağırkaya, B. (2022).
“İnsanlık ve Toplum Perspektifinden Müzik Temelli Etkileşim ve İletişim” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:100; pp:2355-2360

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

İnsanlık ve Toplum Perspektifinden Müzik Temelli Etkileşim ve İletişim

Music Based Interaction and Communication from The Perspective of Humanity and Society

Burak SAĞIRKAYA ¹

¹ Dr. Milli Eğitim Bakanlığı, Afyonkarahisar, Türkiye

ÖZET

Müzik, bireylerin duygu ve düşüncelerini sesler aracılığı ile birbirlerine aktararak anlamlı bir etkileşim ve iletişim sürecinin kurulmasını sağlamaktadır. Ne var ki müzik eserlerinin birey tarafından nasıl algılandığı ve anlamlandırıldığı, kültürel temellere dayalı ortak bir sosyal hafıza ve ortak bir anlamlandırma (kodlama) ile ilintilidir. Nitekim melodik, ritmik ve tınısal yapının ortaya çıkardığı estetik ahengin insanda meydana getirdiği fiziki ve ruhi dinamiklerin etkilerine dair yapılan araştırmalar; bu dinamiklerin ortaya çıkmasında bireylerin ortak algı şemalarının etkili olduğunu göstermektedir. İşte bu ortaklık, birey ve toplum arasındaki müzik temelli etkileşimi tetiklemekte, etkileşim de iletişim sürecini doğurmaktadır. Aktarım sırasında bireyler arası kurulan iletişim aynı zamanda bağlayıcı bir ifade gelişmesine de yol açmaktadır. Bu ifadeleri, müzik çerçevesinde kültürel öğelerin toplumda yansımaları olarak anlamlandırmak mümkündür. Zira müziğin temelinde aktarım, etkileşim, iletişim ve bağ kurma olguları yatmaktadır. Başka bir ifade ile bireyler arası sosyal ve kültürel bağlar aktarılmadan müzik işlevselliğini kazanamaz. Yani toplumsal kültürün yapı taşlarından biri olan müzik iletişim merkezlidir. Yukarıda yer alan tanımlamalar ışığında yapılan bu araştırmada, toplumsal bağlarla aktarımı sağlanan müzik temelli etkileşim sürecinin bireyler arası iletişime yönelik yansımalarına ve kitle müzik ilişkisine dair perspektiflere dikkat çekilmek istenmiştir. Yine araştırmada yer alan bilgiler ve yorumlar sosyal araştırma tiplerinden Tümdengelimli Tanımlayıcı Araştırma Yaklaşımı perspektifinde tasvir edilerek (tanımlanarak) yorumlanmış ve konuya dair genel bir bakışın sunulması amaçlanmıştır. Sonuç bölümünde ulaşılan yargılar; aktarım, yansıtma, etkileşim, ilişki, iletişim, bağlantısallık, kapsayıcılık, birey, kimlik, sınıf, aidiyet, toplum, kültür ve ulus ekseninde müzik olarak sıralanmıştır. Elde edilen bilgilerin ve sonuç bölümünde verilen yargıların araştırmaya genel bir perspektif sunacak nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Temelli İletişim, Müzik Temelli Etkileşim, Müzik Temelli Kimlik, Toplum ve Müzik, Kitle Müzik İlişkisi, Müzik ve Aktarım, Müzik ve Sosyal Etki

ABSTRACT

How music perceived, this is related to cultural and social memory. Studies examining the effects of melodic and rhythmic structure on humans; shows that individuals have a shared memory. Shared memory supports music-based interaction between the individual and society. Interaction also creates the communication process. Communication between individuals also develops a binding statement. These expressions are the cultural reflection of music in society. In other words, music is formed by the transfer of social and cultural ties between individuals. Music is centered on social and cultural communication. Because music provides the establishment of interaction, communication emotion thought process and through sounds. In this research, general information about music-based interaction and communication will be given. In addition, there will be drawn to attention to perspectives on the relationship between human masses and music. The information and comments in this research will define and interpret in the perspective of Deductive Descriptive Research Approach, which is one of the social research types. In addition this research, aimed to provide an overview of the subject. Conclusions of the reached are; transfer, reflection, interaction, relation, communication, connectivity, inclusiveness, individual, identity, society, culture and nation orientated music. It is thought that the information obtained and the judgments given in the conclusion section are of a nature to present a general perspective to the research.

Keywords: Music-Based Communication, Music-Based Interaction, Music-Based Identity, Society and Music, Relationship of music with Masses, , Music and Transference, Music and Social Impact

1. GİRİŞ

Müzik toplumsal bir olgudur (Kütahyalı, 1984:64). Müziğin toplumsallığı onun her kültürün kendine özgü dokusunu yansıtan bir iletişim aracı olmasını sağlamıştır (Çuhadar, 2008). İnsanlığın gereksinimi olan, sürecin parçası olma, aidiyetlik hissi, iletişim süreçleri gibi olguların müzik yolu ile desteklenebildiğine göre; müzik bireyler arası etkileşimi ne boyutta sürdürebilmekte ve nasıl toplumsal bir bağ kurulmasını sağlamaktadır? Bu sorunun cevabını müzik, insan, aktarım, etkileşim ve iletişim ekseninde aramak gerekir.

Müziğin duyguları hatırlatıcı ve canlandırıcı özelliği insanî duyguları yansıtabildiği gibi duygulanım sürecini de değiştirmektedir. Dolayısı ile müzik dinlemek ve tabii ki çalmak duygu durum süreçlerini sağaltma özelliğine de sahiptir (Altınöççek, 2013). Müzik temelli eylemlerin kökleri, bireyler arası etkileşim ve iletişim için önemli bir biyolojik, fizyolojik ve psikolojik temel oluşturmaktadır (Malloch ve Trevarthen, 2009). Müzik bireyi psikolojik, fizyolojik, biyolojik, somatik ve psikosomatik olarak etkilemekte; bu etki bireyselliğin yanında aktarım ve etkileşimle de toplumsallaşmaktadır. İşte bu noktada müziğin değişim, gelişim, sağaltım, tedavi, terapi ekseninde ele alınması müzik biliminin (Müzikoloji) müzik terapi disiplini ile ilgili fakat sürecin kültürel ve toplumsal boyutta ele alınması ise müzik biliminin ilişkisel müzik dalı ile ilgilidir. Görüleceği üzere müzik bilimi disiplinler arası bir bilim dalıdır. Bundan dolayı birey / müzik, birey / iletişim olgularının toplumsal perspektife yansımaları sürecini tek bir boyut üzerinden ele almakta mümkün değildir. Çünkü müzik ilişkiseldir ve her bir bilim dalı, disiplin onu kendi ekseninde incelemekte, araştırmakta ve gerektiğinde iş birliği yapmaktadır (Bruscia, 2016:8-34). Yani müziğin kapsayıcı ve ilişkiselliği onu disiplinlerarası bir noktada konumlandırmaktadır (Baydağ, 2019).

İnsanın duyduğu ahenkli sesleri müzik olarak nitelendirebilmesi ortak bir hafıza ve ortak bir beğeni şemasına bağlıdır. Bu yüzden müziğin nasıl ve ne şekilde bireysel ve toplumsal dinamikler üzerine şekillendiği müzikolojik olduğu kadar sosyolojik, psikolojik, nörolojik ve fenomenolojiktir de. Bu olguları ilişkisel boyutta tanımlayabilmek ve incelemek eğitim, sosyal ve beşerî bilimlerin olduğu kadar sağlık bilimlerinin de inceleme, araştırma alanıdır. Yani müzik olgusunun ilişkisel ve etkileşimsel boyuttaki etkileri nöro-kimyasal, nöro-psikolojik, ..., ve nöro-fenomonolojik örüntülerin incelenmesiyle de ilişkilidir (Torun, 2020:26-28). Çünkü beynimiz sesleri her duyduğu an onu şekillendirilmiş ve anlamlandırılmış bir süzgeçten geçirmekte ve ona göre ardışık bir mekanizmayla anlamlandırmaktadır. Bu anlamlandırma temelinde zaman içerisinde kuşaklararası gelişmiş bir aktarım silsilesini ve kültürünü barındırmaktadır. Bu süreci kısaca toplumsal (ortak) hafıza olarak adlandırmak mümkündür. İşte ortaya çıkan bu ortak hafıza ve beyin ilişkisi birey ve toplum arasındaki etkileşime yön vermekte; etkileşim, iletişim sürecini devam etmesini sağlamakta; iletişim ise toplumsal bağları güçlendirmektedir.

Süreç müzik ekseninde ele alındığında ise gerek icracı gerek dinleyici olsun aktarım sırasında kurulan etkileşim ve iletişim bireyin duygulanımları arasında bağlayıcı bir ifade geliştirmektedir (Torun, 2018). Aslında müzik ve duygu durum ilişkisinde etkileşim ve anlamlandırma en birincil rolü oynamaktadır. Bu yüzden müziği yaşantısal ve davranışsal bir ifade biçimi, duygu ve düşünceleri sesler aracılığı ile iletme süreci olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Uçan, 1996; Sağırkaya 2020:231).

Müziksel uyaranlar ağı içinde yaşayan bireyin müzik temelli evreninin müziksel algılama sürecine dönüşebilmesi için bireyin içinde yaşadığı çevreden gelen müziksel uyaranlara duyarlı duruma gelmesi gerekir. Yani bireyin müzik evreni ve algı yapısı çevresel etmenlerin etkileşimi ile ilintili olduğu kadar, müziksel algılama da uyaranların ne şekilde kodlandığı ile ilintilidir. Altınöğçek (2013:15), bireyin müzik temelli evreninin ve müziksel algılama sürecinin; 1/yönelik olduğu toplumsal katmana göre, 2/yaşadığı yerleşim biriminin niteliğine göre, 3/kültürel yapıya göre, 4/coğrafi yapıya göre, 5/ait olduğu çağa göre, 6/inanca göre şekillendiğinden bahsetmektedir. Yukarıda yer alan etkileşim basamaklarının müziğin ne şekilde bireysel, toplumsal ve kitlesel aktarım yapısıyla ilişkilendirilebilir olduğuna dikkat çekmektedir. O hâlde bir kültür aracı olarak müziğin toplumsal süreçlerle şekillendiğini söyleyebiliriz. Yani müziğin devamlılığı etkileşim ve aktarım ile sağlanırken bu devamlılık eylemi aynı zamanda toplum ve birey arasındaki iletişim sürecini de etkilemektedir (Herbert, 1975:30). Kendi kültürel yapısı içerisinde evrilmiş toplumların müzikal algı ve evrenleri yine o toplumların insan etkileşimi ve ilişki ağı ile sınırlıdır. Bu yüzden müzik güzel sanatların etkileşimli bir kolu olduğu kadar birey, toplum, etkileşim, iletişim ve kültürün de merkezinde yer almaktadır (Erdal, 2005).

2. YÖNTEM

Bu çalışmada; "Müzik, bireyler arası etkileşimi ve toplumsal aidiyet bağlarının sürdürülmesini ne boyutta etkilemektedir?" sorusu cevaplanmak istenmiştir. Araştırma sorusuna yönelik cevaplar aranırken; "Müzik toplumsal bir olgudur ve kimlikle ilişkilidir" (Herbert, 1975; Kütahyalı, 1984; Lull, 1987; Zillioğlu, 1993; Bilgin, 1995; Uçan, 1996; Schwartz ve Fouts, 1998; North ve Hargreaves, 1999; Saral, 2010), perspektifinden hareket edilmiştir. Buna göre müziğin; iletişimsel boyutunu, etkileşimsel boyutunu, yansıtıcı boyutunu, kültür ve toplum arasındaki ilişkisel boyutunu, aidiyetlik ve kimlik arasındaki ilişkisel boyutunu ele alan araştırmalara dair alanyazın taraması yapılmıştır. Tarama araştırmanın yapıldığı yıldan geriye doğru elli yıllık bir süreyi kapsamıştır. Çünkü alanyazına dair çevirim içi indeks taramalarında son elli yıla dair yapılan çalışmalara ulaşılmıştır. Araştırma sırasında ulaşılan kaynakların genel perspektifinde son elli yıldır gözle görülür bir sapmanın meydana gelmediği, fakat son dönem araştırmalarında terminolojik olarak yenilemelere gidildiği saptanmıştır. Böylelikle araştırma olgusuna dair genel bir tanımlama yapılırken çağdaş terminolojinin kullanmasına özen gösterilmiştir. Böylece araştırmanın modeli; Tümdengelimli Tanımlayıcı Araştırma Yaklaşımı (*Deductive Descriptive Research Approach*) olarak belirlenmiştir. Bu model ile tasvir edilmek istenilen konunun çerçevesi, temel özellikleri ve etkileri hakkında genel bir bakış açısı sunmak ve bu şekilde konuyu tanımlamak amaçlanmaktadır (Most ve Starr, 2003). Bu tip derleme araştırmaları teorik bir problemten ziyade güncel olguları irdeleyebilir olması ve elde edilen bilgilerin yoruma açık olması sayesinde araştırılan konuya dair genel bir perspektif sunabilmektedir (Gerring, 2001). Yani araştırılan konuya yönelik elde edilen bilgiler yorumlayıcı bir paradigmat düzlemde ortaya konulabilmektedir. Bu yüzden; Tümdengelimli Tanımlayıcı Araştırmalarda elde edilen bilgi ve sonuçların, bireysel bir perspektifte yorumlanabilmesine imkân sağlanıyor olması beklenmektedir (Goerz ve Starr 2003). Çalışmada yer alan ve genel bir perspektifte sunulan tanımlamaların nihai yargıları ise sonuç bölümünde verilmiştir. Sonuç

bölümünde yer alan tümceler araştırmanın kapsamı dâhilinde ulaşılmış yargıları kapsamaktadır. Buna göre; araştırmanın yargıları aynı zamanda araştırma sonuçlarını da kapsamaktadır. Bu çalışma konuya dair öncül bir araştırma olup konular üç ana başlıkta ve iki alt başlıkta sunulmuştur.

3. BULGULAR

3.1. Müzik Temelli İletişim

İnsan yaşama geldiği ilk andan itibaren çevresi ile iletişime geçer. Çünkü toplumsal bir mekanizmanın içine doğmuştur. İnsanın genetik yapısı onu iletişim, etkileşim kurarak ve aktarımları yansıtarak hayatta kalacak şekilde kodlanmıştır (Altınölçek, 2013:6). İletişim için bilgiyi aktarımı aynı zamanda duygu ve düşünce gibi olguların birleşimi, davranış ve tutum geliştirmek/değiştirmek için insanlar arası ilişki ve etkileşim kurabilme becerisi diyebiliriz (Zillioğlu, 1993; Gökbudak, 2003; Yücel, 2021:44). Bir başka deyişle iletişim, bireyler arasında kurulan ilişkilerden meydana gelen etkileşim ve öğrenmeye de yol açan aktarım süreci / biçimidir (Uçan, 1996:74). Çevresini değiştirmede ve geliştirmede iletişim kurma becerisini kullanan insanın bu beceriyi edinme, kavrama ve kullanmada en önemli yeteneği ise öğrenmedir. Bireyin kendi yaşam sürecini nasıl algılayıp anlamlandırıldığı, ait olduğu toplumun sosyo-kültürel yapısına ve öğrendiklerini nasıl kavradığına, aktardığına ve kullanılabilmesine bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Yani insan iletişim sayesinde çevresiyle etkileşime geçer. Ne var ki insan öğrenme sürecinde edindiği bilgiden çok aktarabildiği bilgi kadar toplum ve kendi arasında bir iletişim ağı ve bağı kurar. Yücel (2021:53), iletişime yönelik bu aktarım ağlarını dört ana hat üzerinden ele almaktadır. Bunlar içsel iletişim, bireyler arası iletişim, grup iletişimi, kitle iletişim ağı ve bu aktarım ağlarının etkilerini ise bilişsel, duygusal ve davranışsal etkiler olarak sınıflamaktadır. Nitekim çerçeveye müzik temelinde bakıldığında; müzik yukarıda yer alan ilişkisel örüntünün her evresinde kendini var edebilmek ve var oluşunun devamlılığı için kendine bir zemin hazırlayabilmektedir.

İnsan ilişkilerinin temelini iletişim oluşturduğuna göre müzik insanlar için önemli bir iletişim aracıdır ve türü ne olursa olsun dünyanın her yerinde güçlü bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır (Kınık, 2011:140; Gökbudak, 2003:1).

Müzik insanlar arası etkileşimleri yansıtarak toplumları etkileyebilmektedir (Altınölçek, 2013:6). Buna göre; iletişim müzik temelinde ele alındığında duygu, düşünce, davranışlarla ilişkiler kurabilen etkileşim ve paylaşım süreci olarak görülebilir (Uçan, 1996:76). Müzik, kendine özgü bir iletişim biçimine sahiptir ve iletişim kaynakları arasında konuşmadan sonra en geniş ağa sahip iletişim ögesidir. Bir diğer ilişkisel iletişim ögesi de etkileşim köprüsü kurma özelliğine sahip müzik temelinde iletişimidir. Örneğin şarkılar, sözler sayesinde etkili bir etkileşim ve aktarım aracıdır. Melodik ve ritmik örüntülerin, müzik dinamiklerinin, ses tınları ve enstrüman renklerinin insan üzerindeki biyolojik ve sosyolojik etkileri de müzik temelinde iletişime örnektir. Kaynağı oluşturan müziğin bir duyguyu yansıtması, bir düşünce temelinde gelişmesi, bir amaç için tasarlanarak ortaya konulması ve bunun alıcı olan insanla paylaşılması; bu tepkimeye yönelik ortaya çıkan etki, beğeni ve etkileşim süreci de müzik temelli iletişimi oluşturmaktadır (Saral, 2010:55-59).

3.2. Toplumsal ve Sınıfsal Kimlik Perspektifinden Müzik ve İlişkiselik

Her kültürün kendine özgü bir dili olduğu gibi, bir de müziği vardır. Birey var olduğu kültürün içinden gelen müzikle yoğrularak bir bağ kurar. Çünkü müzik daima içinde bulunduğu kültür ile şekillenir. Müziğin yaşayabilmesi için, içinde bulunduğu kültürün insanları tarafından üretilmesi, kabul edilmesi ve talep edilmesi gerekir (Altınölçek, 2013).

3.2.1. Toplumsal ve Kültürel Kimlikte Müzik Temelli Etkileşim

Toplumsal kimlik; bireysel farklılıkların yanında bireylerin dil, kültür, aidiyet gibi somut ve soyut kavramlar çerçevesinde iletişilebiliyor olması ile ilintilidir ve toplumsal kimlik bireyin kendi aidiyetini tanımlaması için de gereklidir (Işıқтаş ve Tanar, 2015:32-33). Örneğin; inanç toplumsal kimliğin bir parçasıdır. Fakat tek başına bir toplumu inşa edemez; bunun için etkileşim hâlinde var olan somut ve soyut mirasın da olması gerekir. Müzik bu mirasın her anlamda en canlı örneklerinden biridir ve kültür yapısını şekillendirirken toplum dinamikleri tarafından da değişime uğrar. İnsan beyni çevresel etkileşime dönüt veren bir organdır. Çünkü çevreden gelen uyaranlara duygu temelinde anında tepki vermesi için programlanmıştır. Yani beynimiz duygusal gelişim için ne kadar fazla

etkileşime giriyorsa o oranda zengindir. İşte beynimiz için bu zenginliği artıracak temel kaynaklarından biri de müziktir (Altınöğçek, 2013:17).

Denilebilir ki birey dinlediği müzik eserini kendi sosyal evreninde geliştirdiği müzik temelli kültürel algı şemasına göre anlamlandırır. Bu süreç elbette ki sosyal etkileşimin zamanla bireyin kimyasında meydana getirdiği tepkimenin bir etkisidir. Çünkü etkime olmadan tepkime gerçekleşmez. Başka bir deyişle müzik kültürü ve beğenisi öğrenilerek gelişir ve bu gelişme iletişim uyaranları ile aidiyetleşir ve toplumsallaşır. Çünkü iletişim sürecinin merkezinde ne olursa olsun öğrenilmiş bir davranış ve bu davranışın çeşitli türevleri vardır. Yani birey dinlediği müzik neticesinde ikili ya da sosyal iletişime geçerken zaman içerisinde öğrenerek şekillenmiş kendi çevresel sosyal dinamiklerini kullanmaktadır (Gökbudak, 2003). Bu noktada müzik temelli etkileşimler sayesinde bireyin kendini bir kimliğe yerleştirebildiğini ve sosyal, duygusal ihtiyaçlarını karşılayabildiği söylenebilir (Lull, 1987:152; North ve Hargreaves, 1999).

Tercih edilen müzikler bireylerin ve toplumların yapısını anlamlandırmak için önemli birer araçtır (Erdem, 2011:19). İletişimin temelini karşılıklı mesaj aktarım süreci oluşturduğuna göre; bireylerin kendi kimlikleri ortaya koymak, kendilerini ifade etmek ve mesaj vermek için de müziği bir iletişim aracı olarak kullandığını görüyoruz (Schwartz ve Fouts, 1998). Ancak; teknoloji ile daha yaygınlaşan popüler kültürün kolay tüketilebilirliği müziğin daha bireysel bir deneyim olmasını ve kitle beğeni ilişkisinde de teknolojik aygıtların baskın rol oynayıcı olmasını sağlamıştır (Işıktaş ve Tanar, 2015:33; Bozkır, 2017).

Bu noktada toplumsal ve kültürel aidiyetin yanında müzik ekseninde bireysel kimliğin nasıl şekillendiğine de değinmek gerekir.

3.2.2. Müzik Temelli Sınıfsal Aidiyetin / Kimliğin ve Müzik Kültürünün Kitle Toplumu ile Olan İlişkisi

İnsana dair her şeyin bir değişim sürecinde olması gibi müzik de sürekli değişip dönüşmektedir. Müziğin insan hayatındaki yeri yıllar içerisinde teknolojik gelişmelerle birlikte farklılaşmıştır. 20. yüzyıl ile birlikte popüler kültürün biçim ve hız değiştirmesi bireylerin dünya görüşünü, şartlanma mekanizmalarını ve beğeni algısını etkilemiştir. Değişen toplumsal yapı ile birlikte toplum sınıfları arasında kültürel sınırların net çizgiler ile belirlenemeyeceği yaşam biçimleri ortaya çıkmış ve evrensel boyutta tek boyutlu düşünce ve davranış şekillenmeleri yaşanmaya başladığı gibi beğeni ölçütleri de tekleşmeye başlamıştır (Herbert, 1975:27). Teknoloji ve popüler kültürün sağladığı aktarımlar ve etkileşimler sayesinde yeni müzik türleri daha hızlı yaygınlaşarak, kitle kültürlerini meydana getirmeye başlamış ve birey toplum arasındaki müzik etkileşiminde değişimler görülmüştür (Bozkır, 2017). Ortaya çıkan bu yeni standartlar toplumsal iletişime olduğu kadar toplumsal aidiyetliğe de etki etmiştir. Örneğin büyük bir şehirde gerçekleşen düğünde iştirak edilen müzikle kırsal bir düğünde iştirak edilen müziğin aynı düzlemde beğeni ve talep bulması buna bir örnektir. Ya da özellikle 90'lı yıllarla birlikte daha çok İngilizce ve popüler kültüre yönelik müzik türlerinde tanınan şarkıcıların, neredeyse küresel bir boyutta genç nesile aynı hızda ulaşabilir ve etkileyebilir olması; müziğin kitle toplumu üzerindeki gücüne bir başka örnek olarak sayılabilir. Böylelikle popüler kültürün sağladığı etkileşim ve beraberinde gelen iletişim aynı zamanda toplumlar arası seçici farklılıkları ortadan kaldırarak, bireysel kitleleşmede aynışmayı da beraberinde getirmiştir. Artık daha fazla sınıfsal aidiyetlikten ve daha az toplumsal aidiyetlikten söz edilmektedir. Çünkü günümüz insanların aynı anlamsal yapılarla ortak bir referans çerçevesinde buluşturacak kültür ve toplumsal normlar yavaş yavaş ortadan kalkmıştır (Yüksel, 2021:58).

Sınıf kimliği bireyin ait olduğu toplumsal yapıyı ifade ederken, müzik söz konusu olduğunda bu aidiyetlik bir inşa aracı olmaktan ziyade pekiştirici yönüyle kendini göstermektedir (Işıktaş ve Tanar, 2015:45) Yani müzik, etkileşim sürecinde kolaylaştırıcı bir köprü niteliğindedir. Örneğin 20. yüzyılın ikinci yarısında hızlanan iç göç dalgasıyla kırsaldan kente göç etmiş kitlelerin, şehir doğumlu ikinci kuşakları için, öz kültürel müzikleri yerini daha fazla talep bulan arabesk müziğine bırakırken, 2000'lerle birlikte arabesk yerini rap müziğine bırakmıştır. Görüleceği gibi sınıfsal yapı sabit kalırken toplumsal yapıda değişimler meydana gelmiştir. Bireyler kendi kültürel ve toplumsal kimlikleri yerine daha fazla etkileşimde oldukları sınıfsal aidiyeti benimsemişlerdir. Yani beğeni ve talep ölçütlüğünde bireylerin eğitim seviyesi bir parametre olmaktan çıkmış ve müziğin; birey / toplum, kitle / sınıf ilişkisini etkilediği görülmüştür.

Kimlik duygusu, kendisi için bir referans kaynağı olacak kolektif bir geçmiş yaratma çabalarıyla ilgiliyken, kimlik taleplerinin yönüne göre de şekillenebilmektedir (Bilgin, 1995:63). Böylelikle toplumsal kimlik, iletişim ve sınıfsal kimlik çözümlemesinde müzik; birey ve kimlik taleplerinin devamlılığındaki sosyo-psikolojik itici olgulardan biri olarak görülmektedir. (Işıktaş ve Taber, 2015:42) Çünkü İnsanoğlu güvenliğe ve hareket özgürlüğüne ihtiyaç duyduğu kadar bir gruba ait olmaya da ihtiyaç duymaktadırlar.

3.3. Müzik Temelli Etkileşim ve İletişime Dair Değerlendirme

Görüleceği üzere; iletişim ve etkileşim araçlarının zaman içerisinde biçim değiştirerek dünya çapında bir yayılma hızına ulaşmasıyla birlikte, kitlelerin tek bir kültürel potadan beslenme biçimi giderek daha çok artmakta ve bu hız ulus toplumlarının kültür ve kimlik eksenlerini etkilemektedir. Fakat iletişim ve etkileşim kaynağı olan "müzik", toplumların geçmiş aidiyetlerinin tapusu olan kültürden beslendiği sürece, gelecek kuşakların ait oldukları "ulus", "toplum" ve "kültür" evreni için birincil "iletişim", "etkileşim", "aktarım" "yansıtma", "kimlik", "aidiyet", "bağlantısallık" ve "kapsayıcılık" kaynağı olmaya da devam edecektir.

4. YARGI VE SONUÇ

Bu bölüm araştırmanın kapsamı dâhilinde ulaşılmış yargı tümcelerini ve araştırma temasına dair ulaşılan sonuçları kapsamaktadır.

Müzik etkileşim temellidir. Müzik aktarımla varlığını devam ettirir. Müzik yansıtıcı bir araçtır. Müzik iletişim kaynağıdır. Müzik ilişkiseldir. Müzik bağlantısal bir yapıya sahiptir. Müzik Kapsayıcıdır. Müzik bireysel eksenle anlaşılmaktadır. Fakat bu anlamlandırmanın kaynağı bireyin ait olduğu sosyal ve kültürel yapıdan gelir. Müzik olgusaldır. Müzik toplumsal bir perspektifte gelişir ve bireysel olarak algılanır. Bu yüzden müzik aidiyet sağlar. Müzik kültürle ilgilidir ve kültürün bir parçasıdır. Müzik bireysel kimlikle ilgili olduğu kadar toplumsal kimlikle de ilgilidir. Bu yüzden müzik ulus kimliğinin bir parçasıdır. Müzik, bireyler arası etkileşimi ve toplumsal aidiyet bağlarının sürdürülmesini destekler. Bu yüzden müzik aktarım ve iletişim süreciyle ilgilidir.

Sonuç olarak Araştırma kapsamında elde edilen nihai bilgiler müziğin sürekli değişip dönüştüğü yönündedir. Değişim ve dönüşümün birden çok faktörün birleşimiyle oluştuğu görülmektedir. Fakat bu çalışmada yer alan bilgilerde göstermektedir ki en birincil faktörler (1) etkileşim, (2) aktarım, (3) iletişimdir. Buna göre; müzik insanla birlikte yaşayan, değişen, gelişen ve dönüşen bir organizmadır. Bu organizmanın yapısı birey ve toplum perspektifinde incelendiğinde etkileşim, aktarım ve iletişim faktörleri ekseninde hareket ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

5. ÖNERİLER

Bu çalışmada yer alan bilgilerin müziğin; bağlantısal, ilişkiyel, toplumsal, kültürel, kimliksel, aktarımsal, etkileşimsel, iletişimsel olarak yansıtıcı ve kapsayıcı etkilerini ortaya koyan genel bir perspektifle tasvir edildiği düşünülmektedir. Araştırmanın çerçevesinin, çalışmada yer alan genelleme ve betimlemelerin daha ayrıntılı olarak ele alacak ileri çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu yüzden bu çalışmanın araştırmacılar için bir yeni bir zemin hazırladığı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Altınölçek, H. (2013). *Müzikle Tedavi, Müzikle İletişimin Terapide Kullanımı*, Kitapevi Yayınları, Yayın No: 544. (1. Baskı) ISBN: 978-605-5397-95-1, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 0107-34-007408, İstanbul.
2. Baydağ C. (2019). "Duygudurum Bağlamında Müzik ve İnsan Sesi", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 9/3, 363-374. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.338>
3. Bilgin, N. (1995). *Kollektif Kimlik*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
4. Bozkır, B. (2017). "Teknoloji-İnsan İlişkisi ve Teknolojinin Müzik Endüstrisini Yönlendirme Etkisi", *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi*, (8), 89-95.
5. Bruscia, K. E. (2016). *Müzik Terapiyi Tanımlamak*. Uçaner (Ed.), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
6. Çuhadar, H. (2008). "Müzik ve Beyin", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 67-76.

7. Erdal, F. S. (2005). "Sanat ve Müzikte İletişimin Önemi", Müzik Sempozyumu, Bildiriler, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Yayınları No: 1, 293–296.
8. Erdem, C. (2011), "Ergenin Müzik İle İletişimi", *Türk Pedyatri Araştırmaları Dergisi*, Özel Sayı 46, 19-21.
9. Gerring J. (2001). *Social Science Methodology: A Criterial Framework*. Cambridge, Cambridge Univ. Press, UK.
10. Goertz G, Starr H, (2003). "Necessary Conditions: Theory, Methodology, and Applications", Lanham, MD:Rowman & Littlefield, USA.
11. Gökbudak, S. ve Gökbudak, R. (2003). "İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon-Sinema Bölümü Öğrencilerinin Müziğe Olan İlgileri", *Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dergisi*, 3/1 Konya.
12. Herbert, M. (1975) *Tek Boyutlu İnsan*. (Çev). A. Timuçin ve T. Tunçdoğan, May Yayınları, İstanbul.
13. Işıktaş, B. ve Tanar, M. (2015). "Kimlik Oluşumu Sürecinde Popüler Müziğin Etkisi". *İstanbul Journal of Sociological Studies* 0/51, 31-49. <https://doi.org/10.18368/IU/sk.42141>
14. Kınık, M. (2011), "*Bir İletişim Aracı Olarak Türk Halk Müziği ve Türküler*", Kayser Erciyes Üniversitesi: *Erciyes İletişim Dergisi "Akademia"* 2/1, 136-150.
15. Kütahyalı, Ö. (1984). "*Müzik Dinleme*", *Gösteri Sanatları ve Edebiyat Dergisi*, 39, İstanbul.
16. Lull, J. (1987). *Popular Music and Communication*, Sage publications, Boston, USA.
17. Malloch, s. ve Trevarthen, C. (2009). *Communicative Musicality. Eploring the Basis of Human Companionship*, Oxford: Oxford University press, UK.
18. Most B. ve Starr H. (2003). "*Basic logic and research design: conceptualization, case selection, and the form of relationships*", See Goertz & Starr Pub. 25/46. USA.
19. North, AC. ve Hargreaves, DJ. (1999). "Music and Adolescent İdentity", *Music Education Research*, 1, 75-92,USA.
20. Sağırkaya, B. (2021). "Meslek Liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü öğrencilerinin Oyun Dans ve Müzik Dersine Yönelik Düşünceleri", AKÜ, AMADER, Cilt VII, Sayı: 14, 230-250, <https://doi.org/10.36442/AMADER.2021.45>
21. Saral, S. (2010). "*İletişimde müziğin Rolü*", *Sanat Dergisi*, 2, 55-59.
22. Schwartz K, ve Fouts, G. (1998). "Personality of Adolescents and Amount of Time Listening to Music", *Paper Presented to the Western Psychological Association*, Albuquerque, NM, USA.
23. Torun Ş. (2018). "Nörolojik Hastalıklarda Müzik Terapi ve Müzik Uygulamaları", (Mutluay F, editör), *Nörolojik Hastalıklarda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, Türkiye Klinikleri, 71-8, Ankara.
24. Torun Ş. (2020). "Müzik terapide aktif yaklaşımlar ve nörokreatif müzik terapi", (Torun Ş, editör), *Müzik Terapi, Müzik Tıbbı ve Müzik Temelli Diğer Uygulamalar*, 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri, 20-30, Ankara.
25. Uçan, A. (1996). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*, (2. Baskı), Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
26. Yücel, E. (2021). *Kızım Sana Söylüyorum Okurum Sen Anla, Daha Etkili İletişim, Daha İyi İlişkiler Serisi 1*, (1. Baskı), Konya: Literatürk Akademia Yayınları. ISBN 978-605-74742-7-8 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayıncı Sertifika No: 16195
27. Zillioğlu, M. (1993). *İletişim nedir?* Cem Yayınevi, (1. Basım), Ankara.